

שיחה

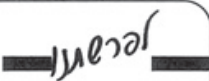
יציאת שבת
5:16

כניסת שבת
4:14

יוצא לאור לעילוי נשמת הקדושים
מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד
שנפלו עקה"ש בקרבות רמת הגולן במלחמת יום כיפור, תשל"ד

מרת חייה שרה, מרחשון תשע"ז שבת מברכין שנה שלוש ושמונה, גליון מס' 5

גליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, המחלקה למורשת ישראל

זיקנה - חולשה או גבורה

עד אברהם אבינו לא הייתה זיקנה ואנשים התבלבלו מי הוא חב ומי הוא הבן? הגיע אברהם, ביקש רחמים והתחילה תופעה של זיקנה, שאמר (כד, א): "ואברהם זקן בא פימים" (בבא מציעא פו, א).
 המה"ל בסיפור "חידושי אגרות" (בבא מציעא, שם) מביא את הגמרא המופלאה הזו ואומר, כי אצל האדם הזקן - כאשר נחלש הכח הנפשי, מתחזק בו הכח השכלי-הנפשי, שעכשיו הוא משוחרר מההשפעת החיצונית ויש לו את האפשרות לעלות ולהתגבר. לכן, התורה נקראת "תושקח", כי היא מתשת את הכח החומרי שבאדם.
 הגמרא בבבא מציעא (מד, א) מביאה את הסיפור, כיצד חזר ריש לקיש בתשובה (מתורגם): יום אחד, שקח רבי יוחנן בנהר הירדן. ראה אותו ריש לקיש (שהיה או ליסטים) וכפי לירדן אחיו. אמר לו רבי יוחנן: כוחך גדול, כח כוח ראוי לסבול על התורה... אם תשוב מדרכך ותחיל להיות ליסטים ותלמד תורה - אתן לך את אחותי, שהיא יפה ממני, לאשת. קיבל ריש לקיש על עצמו לשב מדרכו הרעה וללמוד תורה. רצה ריש לקיש לחזור לשפת הירדן - ליטול את בגדיו, ולא היה יכול לחזור [התורה משתת כוחו של אדם (סנהדרין כו, ב) וכאן אף על פי שריש לקיש עדיין לא התחיל בלימוד, אלא רק קיבל על עצמו את על התורה, כבר נחלש כוחו ולא יכל לקפוץ כבראשונה (רש"י)]. מוכח, שבעצם קבלת חיים רוחניים - נחלש הכח הפיסי.
 עד אברהם לא ידעה האנושות מבורא העולם והיה חסר השכל והצד הרוחני, משום שלא הייתה התנגדות לכוחות הגוף - לא הייתה זיקנה, שהיא הסתלקות כח החומרי שבאדם. אברהם שינה את הטבע בעולם - "הנפש אשר עשו פְּרָךְ" (יב, ה) - שעכשיו התחילו בני האדם להכיר שיש מנהיג העולם וליהיה לעבודת עבודת הנפש, ובכך להחליש את כוחות הגוף (מציינת של "זיקנה", כמו בגדנות ילדים - כשצד אחד חלש ויורד למטה, הצד השני מתגבר ועולה, בבחינת "יולאם מלאם גֶּאָקֶץ" (כה, כ).
 יוצא, לפי המה"ל, שב"זיקנה" יש שני תהליכים, גבורה וחולשה שעובדים במקביל. עתה מבינים או היטב את דברי התנא במסכת אבות (ח, א): "יבן שמונים לגבורה". לאחר שמונה עשורים של חיים, כבר נחלשו כל מערכות הגוף, אין עוד מעצורים והפרעות, ממילא נפשו של הקשוי יכולה לעלות מעלה מעלה.
 הרש"י הירש (בראשית כד, א) מביא, איך שני התהליכים האלו נמצאים במילים עצמם: "זקן - כבר אמרנו לעיל (יט, ד), ששורש זה הקרוב לסיכין וזיון, מציינ את מי שחכמים מתוך נסיון החיים, בניגוד ליער, שעוד 'מעני' מעליו את הרשמים, אינו קולט רשמים קבועים, אינו לומד מהחיים, אלא שואף ליצור לו את שלמו מתוך עצמו.
 בזה נבדלו השמות הנרדפים: 'ישן' ו'זקן'. ישן (ומכאן 'שנה') - מורה על קלות הכוחות שנוצלו עד לעיפה ועמוס, ומכאן גם: 'אישוף' - השחור שבעין. כגד זה מציינ זיקן את הרכוש, שנרכש אחרי עבודת החיים, את הנשלת האישיות. מכאן גם דברי חז"ל (קידושין לב, ב): זקן - זה שקנה חכמה".
 החכם שמכין עצמו נכון ומגדל את חייו, ובפרט בשנים שלפני התחלת תקופת הזיקנה, עשוי לראות את הקיום של "כי אך ימים ושנות חיים יוסיפו לך" (משלי ג, ב).

ר' שלמה ווערעטענטייל

גליון זה מוקדש ע"י הרב אברהם פוס ורעייתו שיחיו לע"נ הסב, הרה"ח ר' יהודה ב"ר מאיר פוס זצ"ל, נלב"ע ב' בכסלו תשל"ג

כמו כן מוקדש גליון זה ע"י ר' משה פרידמן נ"י, מנהל דמוס ש.ה.ר לע"נ האב, ר' חיים ב"ר משה פרידמן ז"ל, נלב"ע ל' במרחשון תשנ"ט

נתקבלה אף תרומה מאת ר' נתלי זיסמן נ"י לע"נ אביו, ר' שבתאי ב"ר נתלי זיסמן ז"ל, נלב"ע א' בכסלו תשנ"ו ולע"נ מרת טובה יונה רוזנקרץ ע"ה בת ר' הרמן צבי ז"ל, נלב"ע ג' בכסלו תשס"ח

תנצב"ה

לאורם נלך / עורך: נפתלי יערי

"תנו לי אֶחָזֶת קבר" (כג, ד)

עסקן ציוני, מאלה שישבו רוב ימיהם בחו"ל ולארץ ישראל באו רק לעתים רחוקות לביקור, ובדרך כלל היה מלא טענות על יושבי הארץ, בא פעם אחת אל מרן הרב קוק זצ"ל. בעת שיחתו, לעג לאנשי הישוב הישן הבאים לארץ ישראל רק על מנת למות בה ולהקבר בה, כדי להמנע מגלגול מחילות. בדבריו טען: "מה צורך לנו באנשים אלה, האוכלים ואינם עושים! אנו זקוקים לאנשים שיאחזו בארץ ויפריחו שיממותיה".

ענה לו הרב קוק: "אף הישוב הראשון בארץ ישראל, ממש ארבע אמות הראשונות, תחילתם בקבר - ביתנו לי אֶחָזֶת קברי ואף לאחר מכן, כשיצאו ישראל ממצרים - נטלו את עצמות יוסף עִמָם לקברם בארץ ישראל. ודווקא מְקַבְרִים אלה, ובזכותם, קמה לנו ארץ ישראל לְאֶחָזֶת עולם, כמו שאמר אברהם אֶחָזֶת קברי".

על פי "מלאכים כבני אדם"

"ויאמר, עבד אברהם אנכי" (כד, לד)

מעשה ב"חפץ חיים", שהגיע לעיירה אחת, בה הכירוהו רק על פי השמועה, אך איש לא הכירו אישית ולא ידע איך הוא נראה. במשך כל היום, לא התוודע "חפץ חיים" לאיש ולא גילה לאף אחד, מי הוא. רק לעת ערב, כשבא לאכסניה וביקש לאכול, ניגש אל בעל האכסניה וגילה לו, כי הוא המחבר של הספר "חפץ חיים".

משנודע לאנשי העיירה על האורח החשוב הנמצא במחיצתם, באו להקביל את פניו. אחדים מאנשי העיירה הביעו את תמיהתם, על שום מה שמר משך כל היום על אלמוניותו ולבסוף לא התוודע אלא לבעל האכסניה בלבד?

השיב להם "חפץ חיים": כשבא אליעזר בשליחותו אל בתואל, לא גילה לו כל הזמן מי הוא, רק משהתיישב אל השולחן והגישו לפניו את האוכל, התוודע אליהם והודיעם: "עבד אברהם אנכי". לְהִנִּי ידוע - רצה לעורר בכך את תשומת לבם של בעלי הבית - שעבד אברהם אנכי ועבד אברהם זוהר מאד ומקפיד מאד בכשרות האוכל.

על פי "מעשי גדולים"

ראש חודש כסלו יהיה ביום חמישי הבעל"ט המולד יהיה ביום שלישי, שעה 8, 16 דקות 6-חלקים

חבי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי יערי, יהודה מליק
העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" ללימודי הוראה ודיינות, בית שפירא, רחובות
טלפון: 08-9412048 054-4233763
אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach
הדפסה: דפוס ש.ה.ר. רחובות טל. 08-9475106

